

PRZYKŁADOWA PEŁNA ODPOWIEDŹ

Problematyka winy i kary. Omów zagadnienie na podstawie *Mitologii* (cz. I Grecja) Jana Parandowskiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

LEKTURA BAZOWA

Jan Parandowski, *Mitologia* (cz. I Grecja)

EPOKA

Starożytność

CZAS

WYPOWIEDZI
ok. 4 min

OPRACOWANIE

nauczyciele
Odrabiamy

ZESKANUJ TELEFONEM ALBO KLIKNIJ

Kursy maturalne

Pakiet 10 kursów do matury 2027 od Odrabiamy.pl.

Przećwicz to pytanie

Darmowy symulator matury ustnej. Ocena wg kryteriów CKE.

Posłuchaj

Darmowy kurs z opracowaniem pytań jawnych 2027.

JAK Z TEGO KORZYSTAĆ

To gotowa wypowiedź, taka jak na egzaminie. Etykiety na marginesie pokazują, z jakich kroków się składa. Nie ucz się jej na pamięć: zbuduj własną według tego samego planu, a potem sprawdź się w symulatorze (kod QR „Przećwicz to pytanie” wyżej).

TEZA

wstęp, który od razu mówi, co będziesz udowadniać

Z kultury ludowej wywodzi się przekonanie, że każde zło prędzej czy później musi zostać ukarane. Taki pogląd wyznawano już w starożytności, co znalazło odbicie w różnych mitach. Wystarczy wspomnieć o bogach olimpijskich, którzy nie mieli litości dla winnych, a wręcz prześcigali się w wymyślaniu coraz to surowszych kar. Takim surowym, ale sprawiedliwym sędzią, który „za dobre wynagradza, a za złe karze”, był też Bóg w Starym Testamencie. Od zawsze więc wierzono, że każdy winowajca musi odpowiedzieć za swoje czyny.

Z LEKTURY

sceny i postacie z
lektury bazowej
omówione pod tezę

Jeden z mitologicznych bohaterów - Tantal - został skazany na wieczne męki. Król Lidii był ulubieńcem bogów, dlatego często pojawiał się na Olimpie. Początkowo brakowało mu śmiałości w kontaktach z bogami, ale z czasem stawał się coraz bardziej zuchwały. Zaczął nawet podkradać boski pokarm, czyli nektar i ambrozję, którymi potem częstował swoich poddanych. A już szczytem arogancji było to, że spróbował wystawić bogów na próbę. W tym celu zaprosił ich na ucztę, a na kolację przyrządził ciało własnego syna. Na szczęście bogowie od razu wykryli podstęp Tantara i za tę okrutną zbrodnię strącili go do Tartaru. Tam król musiał stać w sadzawce pod drzewem z pysznymi owocami. Nie mógł jednak ani jeść, ani pić, bo kiedy sięgał po owoc, gałąź się odsuwała, a gdy się schylał, woda w sadzawce znikła. W rezultacie Tantal cierpiał wieczny głód i pragnienie.

Zasłużoną karę poniósł też inny bohater mitologiczny - Syzyf. Podobnie jak Tantal był ulubieńcem bogów, dlatego często odwiedzał Olimp. Pewnego razu wyjawiał ludziom sekret Zeusa, za co ten nasyłał na plotkarza boga śmierci. Bohater był jednak na to przygotowany i podstępem zamknął go w piwnicy. Kiedy tylko Ares uwolnił boga śmierci, Syzyf umarł jako pierwszy. Przy czym jeszcze przed śmiercią uknuł kolejny podstęp i zakazał żonie chować swoje zwłoki. W ten sposób jego dusza nie mogła zaznać spokoju. Zmarły tak długo skarżył się na swój los, że Hades pozwolił mu wyjść na powierzchnię i ukarać żonę. Syzyf tylko na to czekał, bo nie zamierzał wracać do podziemia. Przez wiele lat ukrywał się przed bogami, aż ci wreszcie sobie o nim przypomnieli. Za karę musiał wtoczyć wielki głaz na stromą górę. Problem w tym, że kiedy był już blisko celu, kamień wyslizgiwał mu się z rąk. I tak za każdym razem, przez co praca nigdy się nie kończyła.

KONTEKST

drugi tekst lub zjawisko,
zestawione z lekturą

O winie i karze możemy też przeczytać w Biblii. Adam i Ewa żyli razem w Raju, gdzie niczego im nie brakowało. Nie było smutku ani cierpienia. Musieli tylko przestrzegać jednego boskiego prawa - pod żadnym pozorem nie wolno im było zrywać owoców z drzewa poznania dobra i zła. Niestety złamali ten zakaz. Ewa dała się skusić wężowi i zerwała owoc, a następnie poczęstowała nim Adama. Za nieposłuszeństwo oboje zostali wygnani z raju, a ich potomkowie - skazani na cierpienie. W rezultacie wszyscy ponoszą konsekwencje winy pierwszych ludzi.

Równie tragiczna jest historia Kaina i Abła, synów Adama i Ewy. Kain zabił swojego brata, bo zazdrościł mu silnej więzi z Bogiem. Poniósł za to surową karę. Bóg skazał go na tułaczkę i naznaczył piętnem mordercy, a

w dodatku sprawił, że ziemia splamiona krwią Abła przestała wydawać plony. Tym sposobem Stwórca po raz kolejny udowodnił, że każdy musi odpowiedzieć za swoje czyny.

WNIOSEK

spięcie obu części i
odpowiedź na pytanie

Wybrane przeze mnie przykłady pokazują, że wina i kara to bardzo stary i uniwersalny motyw. Już w starożytności wierzono, że nie można uciec przed odpowiedzialnością za wyrządzone zło, co potwierdzają historie o Tantalu i Syzyfie, a także o biblijnych pierwszych ludziach. Myślę, że właśnie dlatego tak dużo o tym pisano, żeby wzbudzić w ludziach lęk przed karą i, być może, w ten sposób skłonić ich do przestrzegania zasad moralnych.